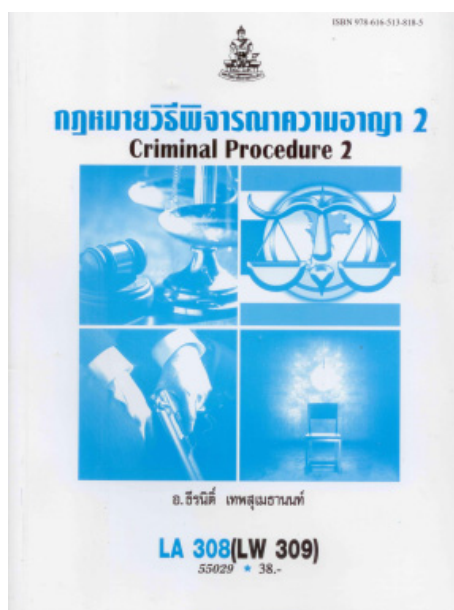

.....บทวิจารณ์หนังสือ.....

อ. ภัทรวรรณ ทองใหญ่*

ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2 Criminal Procedure 2 LAW 3008 (LA 308/LW309). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555 (248 หน้า, ISBN 978-616-513-818-5)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีจุดมุ่งหมายในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โดยการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามบทบัญญัติของกฎหมายควบคู่ไปกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ผ่านการดำเนินการร่วมกันขององค์กร 4 สาขาหลัก ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์และวิธีการในการค้นหาความจริงการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย กฎหมายดังกล่าวจึงนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งสำหรับหน่วยงานหลักทั้งสี่ในการดำเนินการต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมายในการสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างแท้จริง

*น.บ. (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Msc. Criminal Justice Policy (London School of Economics and Political Science: LSE), เนติบัณฑิตไทย (สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา) ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำภาควิชากฎหมายวิธีสบัญญัติ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงเป็นหนึ่งในกฎหมายพื้นฐานที่มีความสำคัญและได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับชั้นปริญญาตรีของคณะนิติศาสตร์ หนังสือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2 Criminal Procedure 2 LA 308 (LAW309) ปัจจุบันคือ วิชา LAW 3008 เขียนโดย อ. อีรณิทธิ์ เทพสุเมธานนท์ จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2555 ความยาว 248 หน้า ผู้เขียนจัดทำหนังสือดังกล่าวโดยมุ่งหมายให้ใช้เป็นตำราประกอบการเรียนสำหรับนักศึกษาและเพื่อประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป สาระสำคัญของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2 จะอยู่ในภาค 3 และภาค 4 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมถึงหลักเกณฑ์ในกระบวนการชั้นหลังฟ้อง หลังจากที่พักงานอัยการสั่งฟ้องหรือหลังจากที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นราษฎรรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้วและนำคดีมายื่นฟ้องต่อศาล

หนังสือแบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่บทนำ ซึ่งผู้เขียนได้ปูพื้นฐานเบื้องต้นให้กับนักศึกษา/ผู้อ่านเกี่ยวกับความหมายของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาและการดำเนินคดีอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยแยกพิจารณาตามลำดับได้แก่กระบวนการก่อนฟ้องคดี กระบวนการหลังฟ้องคดีและกระบวนการชั้นบังคับคดี ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในภาพรวมของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตลอดจนระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย ส่วนที่สองเป็นคำอธิบายเกี่ยวกับภาค 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้นซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 6 บทได้แก่หลักเกณฑ์การยื่นฟ้องคดีอาญาและการตรวจคำฟ้อง ได้สวนมูลฟ้อง การแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องและคำให้การ การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา การพิจารณา และคำพิพากษาและคำสั่ง ส่วนที่สาม ได้อธิบายถึงภาค 4 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยอุทธรณ์ ฎีกา เนื้อหาประกอบด้วย บทที่ 1 อุทธรณ์ และบทที่ 2 ฎีกา

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้มีความกระชับและครบถ้วนในสาระสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการชั้นหลังฟ้อง รูปแบบการนำเสนอของผู้เขียนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการวิธีพิจารณาซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินคดีอาญาที่มีการดำเนินการต่อเนื่องกันเป็นขั้นตอน ก่อนที่จะเริ่มต้นเนื้อหาของแต่ละบทผู้เขียนได้มีการเกริ่นนำถึงขอบเขตเนื้อหาในบทนั้น ๆ ส่งผลให้นักศึกษา/ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงคำอธิบายในส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ผู้เขียนได้อธิบายหลักกฎหมายเรียงมาตราโดยมีการยกตัวอย่างประกอบจากตัวอย่างพื้นฐานที่ค่อนข้างง่ายไปหาตัวอย่างที่ยาก ซึ่งผู้เขียนได้มีการค้นคว้าและคัดเลือกคำพิพากษาศาลฎีกาสำคัญที่เกี่ยวข้องและสามารถใช้อ้างอิงเป็นบรรทัดฐาน มายกตัวอย่างประกอบการอธิบายหลักกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งผู้เขียนได้คัดเลือกเฉพาะ “ฎีกาครู” ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีเนื่องจากการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรีนั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือการมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายและสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผู้เขียนได้นำตัวอย่างที่เกี่ยวข้องจาก

ข้อสอบข้อเขียนความรู้ขั้นเนติบัณฑิต ตลอดจนข้อสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการในตำแหน่งอัยการผู้ช่วยและข้อเขียนทดสอบความรู้แก่ผู้สมัครเข้ารับราชการเป็นข้าราชการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษามาประกอบการอธิบายควบคู่ไปกับการวิเคราะห์และตั้งข้อสังเกตซึ่งนับเป็นการให้ความรู้และเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษา/ผู้อ่านที่ต้องการศึกษาต่อในระดับชั้นเนติบัณฑิตหรือสอบแข่งขันเป็นอัยการผู้ช่วยหรือผู้ช่วยผู้พิพากษาต่อไป

ข้อเด่นอีกประการหนึ่งของหนังสือเล่มนี้คือ ผู้เขียนได้ใช้เทคนิควิธีการในการอธิบายและนำเสนอข้อมูลเพื่อช่วยให้นักศึกษา/ผู้อ่านสามารถเห็นภาพและเกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยการจัดทำตารางสรุปเปรียบเทียบรวมทั้งแผนภูมิสรุปกระบวนการดำเนินคดีที่สำคัญ อาทิเช่น ตารางสรุปเปรียบเทียบวิธีการไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่พนักงานอัยการหรือในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ แผนภูมิแสดงกระบวนการในชั้นก่อนฟ้องกรณีพนักงานเป็นโจทก์ เป็นต้น นอกจากนี้ด้วยหลักกฎหมายแต่ละมาตรานั้นมีเนื้อหาค่อนข้างยาวผู้เขียนจึงได้มีการแยกหลักเกณฑ์องค์ประกอบของกฎหมายมาตราต่างๆ รวมทั้งมีการสรุปหลักและข้อยกเว้นซึ่งช่วยให้นักศึกษา/ผู้อ่านสามารถจดจำด้วยบทและหลักกฎหมายได้แม่นยำยิ่งขึ้น เหนือสิ่งอื่นใดในการอธิบายหลักกฎหมายมาตรานั้น ผู้เขียนได้มีการกล่าวถึงที่มาและวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์กฎหมาย อันช่วยให้การศึกษากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นการศึกษาด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริงมิใช่แค่เพียงการท่องจำกฎหมายแบบนกแก้วนกขุนทอง

โดยสรุป หนังสือเล่มนี้เป็นคำอธิบายเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาภาค 3 และภาค 4 ที่ดีมากเล่มหนึ่ง ด้วยเนื้อหาที่มีความครอบคลุม กระชับและเข้าใจง่าย จึงเหมาะสำหรับนักศึกษากฎหมายและผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการเพิ่มพูนองค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อย่างไรก็ตามเนื่องจากความเร่งรีบของผู้เขียนในการจัดทำเพื่อให้มีหนังสือประกอบการบรรยายจึงทำให้เนื้อหาบางส่วนมีข้อบกพร่องอยู่บ้างเล็กน้อยในเรื่องของการพิสูจน์อักษร แต่เมื่อมองในภาพรวมแล้วผู้วิจารณ์ในฐานะอาจารย์ผู้บรรยายกฎหมายในกลุ่มกฎหมายวิธีพิจารณาความขอแสดงความชื่นชมผู้เขียนที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ลงในหนังสือเล่มนี้ได้เป็นอย่างดีเยี่ยมและครบถ้วน
